

Kto bol Samuel Šuba? - 100 rokov košického rozhlasu - Rádio Regina Východ	2
Online, str.sk, 2. 4. 2026, 9:24	
Predlžovanie života prináša nové výzvy a úskalia: 3. jarné sympóziu internistov bolo venované starnutiu svetovej populácie	4
Online, agel.sk, 2. 4. 2026, 13:26	
Startupy, podnikateľ a vedecké osobnosti, o ktorých bude vedieť celé Slovensko? Nominácie SISA 2026 sú otvorené	5
Online, startitup.sk, 2. 4. 2026, 14:38	
Skúmanie mozgu pripomína detektívku	7
Online, katolickenoviny.sk, 3. 4. 2026, 0:00	
Bronchiálna astma: Vznik, príznaky, diagnostika a liečba	8
Online, lekar.sk, 3. 4. 2026, 9:01	
AI v územnej samospráve: Technológia nestačí – rozhodujú procesy, dáta a ľudia	11
Online, smartcitiesklub.sk, 3. 4. 2026, 12:02	
Veľká noc kedysi: Dievčatá sa česali pod vrbou, chlapci chodili s rapkáčmi	15
Online, pluska.sk, 4. 4. 2026, 2:00	
Atrofia z technológií? Čo sa v detstve zaseje, môže viesť k niektorým chorobám až na dôchodku	16
Online, mediweb.hnonline.sk, 4. 4. 2026, 9:00	
V Košiciach nasadili do liečby po ťažkých úrazoch novinku: Zvládne to, čo ľudská ruka nedokáže	18
Online, startitup.sk, 5. 4. 2026, 18:37	
Veľkonočný pondelok: Šibať vydaté ženy? Kedysi nemysliteľné	19
Online, pluska.sk, 6. 4. 2026, 6:45	
Pešo prejde 429 km, aby jeho synček mal šancu žiť	20
Tlač, Nový Čas - Východ, 7. 4. 2026	

Kto bol Samuel Šuba? - 100 rokov košického rozhlasu - Rádio Regina Východ [✉](#)

📅 2. 4. 2026, 9:24, Zdroj: reginavychod.stvr.sk [✉](#), Vydavateľ: Slovenská televízia a rozhlas, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 88 716 GRP: 1,97 OTS: 0,02 AVE: 1008 EUR

Kto bol Samuel Šuba? - 100 rokov košického rozhlasu - Rádio Regina Východ

Samuel ŠUBA

rozhlasový technický riaditeľ, rádioamatér, amatér-astronóm

Dátum a miesto narodenia: 3.8.1907 Pukanec, okr. Levice

Dátum a miesto úmrtia: 7.10.1995 Košice

Manželka: Rada Šubová, rod. Treskoňová – herečka, režisérka v košickom štúdiu Slovenského rozhlasu (1921-2009)

Dcéra: Hana Makovická, rod. Šubová – herečka, režisérka v košickom štúdiu Slovenského rozhlasu (13.08.1942 -)

Životopis

V roku 1926 ukončil Vyššiu školu strojnícku v Bratislave.

V apríli 1931 ako prvý Slovák získal licenciu rádioamatéra (OK3SP)

V roku 1932 dostal štipendium od Krajského úradu v Bratislave na zahraničné štúdium. Absolvoval polročný študijný pobyt v Drážd'anoch u významného prof. Barkhausena.

V decembri 1933 ukončil Českú vysokú školu technickú v Brně, II. štátnou skúškou, v odbore slaboprúdovej elektrotechniky. Stal sa tak prvým slovenským inžinierom v tomto odbore.

Pôsobenie v rozhlase

1.júna 1934 nastúpil ako technický operatér do Radiojournalu Bratislava

1.júna 1936 bol preložený do Prahy, kde pracoval v odbore nahrávacej a záznamovej techniky.

Po udalostiach r.1938, nastúpil 2.januára 1939 do Prešova (evakuovaný rozhlas z Košíc) ako technický správca a spolu s riaditeľom Antonom Prídavkom začali budovať rozhlas v Prešove.

V lete roku 1944 keď opustili Prešov, absolvoval liečenie v Piešťanoch a následne koniec vojny prečkal doma, v Pukanci.

Do júna 1945 pracoval na vysielacom Slovenskej národnej rade v Košiciach. Pred odchodom do Bratislavy, podal komisii (Správna komisia mesta Košíc) riešenie otázky mestského rozhlasu.

Poverenictvom SNR pre informácie Bratislava bol 14.9.1945 menovaný „Technickým riaditeľom Československého rozhlasu – riaditeľstva pre Slovensko“ v Bratislave s nástupom 1.októbra 1945.

V roku 1947 bol menovaný za vedúceho technického ústredia v Bratislave, kde mal na starosti o.i. aj plánovanie výstavby rozhlasu v Bratislave v nových priestoroch na vtedajšej Legionárskej ulici v Bratislave.

Od 1. mája 1949 bol späť na východnom Slovensku, kde pôsobil ako technický šéf rozhlasu v Košiciach. Svoju rozhlasovú kariéru ukončil 31.mája 1954, presne po 20-tich rokoch od nástupu.

Následne od 1.júna 1954 sa zamestnal ako odborný asistent na Vysokej škole technickej v Košiciach (t.č. Technická univerzita v Košiciach – pozn.red.), odbor banského inžinierstva, neskôr ako inžinier I.stupňa a samostatný odborný pracovník na Katedre fyziky (TUKE) a pred odchodom do dôchodku (1971) pôsobil na Katedre experimentálnej fyziky Univerzity P.J.Šafárika (**UPJŠ**) v Košiciach.

Úryvky z pamätí Samuela Šubu

1938

„Prezident Dr.Beneš bol v štúdiu, pokiaľ som bol v Prahe ja – iba jeden raz. Prezidenta Masaryka chodili nahrávať na vosky na Hrad. Predsedovia vlády sa menili a tak sa ocitli pred mikrofónom u nás. Vysielanie na priamo bolo hádam to posledné, najtragickejšie, keď ministerský predseda Dr.Hodža vyhlasoval kapituláciu ČSR pred mníchovským diktátom.“

Prešov 1939

„Osobne som sa dostal do Prešova 2.januára 1939. Našiel som Antona Prídavka v miestnosti – predsieni, odkiaľ bol vchod na chodbu k lôžkam prešovského divadla v Hoteli Savoy. Technikom bol Ján Gabko, ktorý mal jediný linkový zosilňovač na batérie a dva Marconioho 8-boké mramorové mikrofóny typu Reiss a telefónny prístroj. V tejto miestnosti bola aj kancelária a administratívnu pracovníčkou bola pani Helena Dzubáková. Upratovačka bola pani Štróbová. Po mojom príchode do Prešova toto bol všetok personál novovznikajúceho rozhlasového štúdia“

Časový signál z Prešova

„Keď po prerušení spolupráce medzi Bratislavou a pražským rozhlasom (1938), prišli sme na Slovensku o taký dôležitý „bod programu“, ako bolo časté vysielanie signálov presného času, ocitol sa náš rozhlas v nepríjemnej situácii...“

„Presný čas z Prešova“ začal 22.mája 1939 a riadili sa nimi aj Slovenské železnice.

Národnostné vysielanie z Prešova

„Samostatnou kapitolou v našej prenosovej činnosti bolo vysielanie pre Ukrajincov. Oddelenie viedol Andrej Rudlovčák v Bratislave a my sme pripravovali všetky prenosy z Prešova aj z greckokatolíckych kostolov a škôl. Boli to hlavne zborové spevy a pásma. Bohoslužby boli zriedkavé. Takisto sme mali za úlohu pripravovať prenosy aj niekedy priame vysielanie pre nemecké oddelenie Slovenského rozhlasu v Bratislave. Bývali to priame prenosy z rôznych zhromaždení, ktoré videli funkcionári Deutsche partei. Tak myslím v jeseni 1943 mal veľkú manifestáciu sám Karmasin v Kežmarku. Boli tam hádam všetci Nemci z východnej časti Slovenska...“

Banská Bystrica 1944

„Posledný záznam technickej prevádzky mám z 2.decembra 1944. Po tomto dni prišlo sťahovanie vysielачa i rozhlasu do Banskej Bystrice. Je iróniou osudu – myslím – že sa rozhlas dostal do štúdií zriadených v rímsko-katolíckej škole na Hornom námestí – teda do tých istých, kde po presťahovaní z evanjelického Spolku zriadili štúdiá Slobodného slovenského vysielачa.“

„Zvláštny prípad bolo bombardovanie bratislavskej Apolky, lebo Bratislava sa odmlčala od 10:30 do 12.hodiny a teda aj my v Prešove. Prešov prevzal potom na celý zvyšok dňa náhradný program pre všetky vysielачe. Júlové prelety sov. lietadiel značili ďalšie poplachy a užitie krytov noc čo noc. Tak prišiel 30. august 1944 ako jeden z nenormálnych (nie bežných) dní rozhlasu, ktorých bolo cez to leto viac ako dosť...“

1945

„Do Košíc priviezol Ján Balad'a a iní, ktorí do Bystrice boli vyslaní, krátkovlnný vysielач o nepatrnom-amatérskom výkone 100 Wattov, naladený do 49 m rozhlasového pásma. Bola náhoda, že s touto skupinou som sa stretol v B.Bystrici práve vtedy, keď sa mi z Pukanca podarilo dostať okľukami cez Bátorce a Dudince, Krupinu vlakom do Banskej Bystrice a to spolu so Samuelom Hruškovicom. Ja som dostal totiž, ešte počas prítomnosti sovietskych a rumunských vojsk u nás, odkaz z Košíc. Mal to byť odkaz od p. Bahurinského, ktorého som spomínal pri odbojovej činnosti v Prešove. Mám sa vraj dostaviť do Košíc, čo bol problém do tých čias, kým sa front neposunul za Hron a nepostupoval potom na Bratislavu a Brno. Podarilo sa to až 15.apríla 1945.“

Súčasne sme z Banskej Bystrice doviezli spomínaný 100W krátkovlnný vysielач na pásmo 49m od Ing. Dillnbergera. Gabriel Rapoš sa stal riaditeľom zriadeného štúdia v Košiciach ako „Vysielачa Slovenskej Národnej Rady“ /SNR/ a mňa menovala SNR technickým vedúcim tohto vysielачa. Začali sme teda organizovať prvé československé rozhlasové štúdio na oslobodenom území – veď Bratislava ešte oslobodená nebola.“

Z dokumentácie

Výpis zo zápisnice Národnej správy z 20. marca 1947: „NS povoľuje cestu riad. Ing. Šubovi na schôdzku technickej sekcie OIR v Monte Carlu v dňoch od 9. -14. apríla t.r. už aj z tých príčin, že sa jedná o takú dôležitú vec, ako je pridelenie vln.“

„V októbri 1951 prijal Československý rozhlas Bratislava od Ing. Samuela Šubu zlepšovacím návrh na prístavbu rozhlasovej budovy v Košiciach...“

mv

Živé vysielanie ????

Práve vysielame

Rozhlas

Predĺžovanie života prináša nové výzvy a úskalia: 3. jarné sympóziu internistov bolo venované starnutiu svetovej populácie

2. 4. 2026, 13:26, Zdroj: nemocnicakosicesaca.agel.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové

slová: UPJŠ, LF UPJŠ

Dosah: 5 082 GRP: 0,11 OTS: 0,00 AVE: 347 EUR

Predĺžovanie života prináša nové výzvy a úskalia: 3. jarné sympóziu internistov bolo venované starnutiu svetovej populácie

PARTNER VÁŠHO ZDRAVIA Sme súčasťou skupiny AGEL, najväčšieho súkromného poskytovateľa zdravotnej starostlivosti v strednej Európe.

RECEPCIA

055 7234 111

O nemocnici

O nemocnici Novinky a médiá Predĺžovanie života prináša nové výzvy a úskalia: 3. jarné sympóziu internistov bolo venované starnutiu svetovej populácie

Predĺžovanie života prináša nové výzvy a úskalia: 3. jarné sympóziu internistov bolo venované starnutiu svetovej populácie

2.4.2026

Na 3. jarnom sympóziu internistov sa 27. 3. 2026 v Košiciach stretlo viac než 100 odborníkov z oblasti vnútorného lekárstva, kardiológie, geriatrickej a iných subspecializácií vnútorného lekárstva. Odborné podujatie, ktoré po úspešných dvoch ročníkoch opäť zorganizovala Interná klinika **LF UPJŠ** a Fakultnej nemocnice AGEL Košice-Šaca spolu so Vzdelávacím, vedeckým a výskumným inštitútom AGEL, spojilo lekárov a zdravotníckych pracovníkov s cieľom zdieľať nové poznatky, skúsenosti a výzvy modernej medicíny.

Ako sa vyjadrila odborná garantka podujatia: „Tohtoročné sympóziu sme sa rozhodli venovať starnutiu svetovej populácie a adherencii k liečbe. Tieto témy patria medzi vysoko aktuálne problematiky nielen verejného zdravotníctva, ale dotýkajú sa všetkých medicínskych odborov. Demografické zmeny, ktorých sme svedkami, zásadne ovplyvňujú charakter chorôb, s ktorými sa stretávame v našej každodennej klinickej praxi. Predĺžovanie života je bezpochyby veľkým úspechom medicíny, no zároveň prináša nové výzvy a úskalia v oblasti chronických ochorení, multimorbidity a komplexnej starostlivosti o pacienta, s ktorými sa denne snažíme vysporiadať,“ priblížila prednostka Internej kliniky Fakultnej nemocnice AGEL Košice-Šaca MUDr. Natália Vaňová, PhD., EMBA, ktorá ďalej uviedla, že Slovensko čelí významnému a nezastaviteľnému populačnému starnutiu. Do roku 2060 bude podľa odhadov patriť medzi tri najstaršie krajiny v Európe, pričom každý tretí občan Slovenska bude mať viac ako 65 rokov. „Toto so sebou prináša potrebu prispôbiť zdravotnú starostlivosť špecifickým potrebám starnúcej populácie, zlepšiť prevenciu a liečbu kardiovaskulárnych ochorení už v strednom veku a znížiť tak očakávaný socioekonomický dopad. Práve v tejto súvislosti nadobúda mimoriadny význam aj adhérenca k liečbe. Bez dobrej spolupráce medzi pacientom a lekárom nedokáže ani najmodernejšia liečba priniesť očakávaný efekt. Adhérenca nie je len otázkou disciplíny pacienta, je výsledkom dôvery, komunikácie, edukácie a vzťahu medzi lekárom a pacientom,“ doplnila MUDr. Vaňová, PhD., MBA, ktorá otvorila 3. jarné sympóziu internistov. Odborné podujatie, počas ktorého odznelo množstvo podnetných prednášok a diskusií v rámci blokov o kardiológii, obezitológii, diabetológii či osteológii.

„Som veľmi vďačná, že témou sympózia je starnutie populácie. Vidíme to my všetci, ktorí pracujeme na interných klinikách, oddeleniach alebo im príbuzných odboroch. Priemerný vek našich pacientov sa veľmi výrazne zvyšuje, čo je na jednej strane dobre, ale na druhej strane stojíme pred mnohými výzvami, ako sa k takýmto pacientom postaviť. Všetci vieme, že si to väčšinou vyžaduje multidisciplinárny prístup a myslím si, že starať sa o pacienta v pokročilom veku, o geriatrickeho pacienta, o pacienta, ktorý je, povedzme si, jedným z najnáročnejších, vyžaduje okrem našej erudície aj hlbokú empatiu,“ zhodnotila medicínska riaditeľka spoločnosti AGEL Slovensko doc. MUDr. Andrea Kalavská, PhD., MHA.

Záverom úspešného tretieho ročníka internistického sympózia organizátori avizovali nadchádzajúce odborné podujatie. Nosnými témami 4. ročníka budú v roku 2027 umelá inteligencia, telemedicina v internej medicíne. Kontinuálne vzdelávanie zdravotníkov ocenil aj generálny riaditeľ nemocníc Košického medicínskeho klastra prof. MUDr. František Sabol, PhD., MPH, MBA, ktorý poukázal na fakt, že od začiatku kalendárneho roka zorganizovala Fakultná nemocnica AGEL Košice-Šaca už päť sympózií.

Späť

Kontakt pre médiá

Kontakt neslúži na objednávanie pacientov na vyšetrenie, očkovanie, testovanie a zasielanie výsledkov vyšetrení.

Kontakty na všetky spoločnosti a zdravotnícke zariadenia Skupiny AGEL nájdete v zozname spoločností Skupiny AGEL

Autor: Fakultná nemocnica AGEL Košice-Šaca

Startupy, podnikateľ a vedecké osobnosti, o ktorých bude vedieť celé Slovensko? Nominácie SISA 2026 sú otvorené

📅 2. 4. 2026, 14:38, Zdroj: startitup.sk , Vydavateľ: Startitup s.r.o., Autor: Andrea Jánošíková, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika

Dosah: 226 061 GRP: 5,02 OTS: 0,05 AVE: 1520 EUR

Startupy, podnikateľ a vedecké osobnosti, o ktorých bude vedieť celé Slovensko? Nominácie SISA 2026 sú otvorené

Nominácie na prestížne ocenenie SISA 2026 sú otvorené, verejnosť aj odborníci môžu prihlasovať inovátorov

Ocenenie spája vedu, startupy aj biznis a vyzdvihuje riešenia s reálnym vplyvom na ekonomiku a spoločnosť

Víťazov vyhlásia 14. mája v Košiciach, kde sa stretne celý slovenský inovačný ekosystém

Slovensko vstupuje do ďalšieho ročníka jedného z najvýznamnejších ocenení v oblasti inovácií a startupov. Projekty, ktoré vznikajú na univerzitách, v technologických firmách či malých tímoch nadšencov, dnes čoraz častejšie dokazujú, že aj z lokálneho prostredia môže vyrásť globálne riešenie.

Práve na tieto príbehy sa zameriava Slovakia Innovation and Startup Awards 2026, ktoré oficiálne spustilo nominácie.

Za iniciatívou stojí Inovačné centrum Košického kraja, ktoré dlhodobo buduje prepojenia medzi podnikateľským prostredím, verejnou správou a akademickým sektorom.

Ambíciou nie je len oceniť úspešných, ale vytvoriť platformu, ktorá zviditeľní inovácie, podporí ich rast a pomôže im dostať sa k partnerom či investorom.

Čo je to SISA 2026

Slovenský inovačný ekosystém sa v posledných rokoch mení – pribúdajú technologické startupy, rastie počet vedeckých projektov s reálnym vplyvom a čoraz viac mladých ľudí sa púšťa do podnikania.

Zároveň však stále naráža na bariéry, ktoré sú nedostatok kapitálu, slabšie prepojenie medzi vedou a biznisom či odchod talentov do zahraničia.

Aj preto má SISA širší význam než len samotné ocenenie. Pomáha identifikovať projekty, ktoré majú potenciál meniť trh, a zároveň vytvára tlak na systém, aby im dokázal poskytnúť lepšie podmienky.

Organizátori zdôrazňujú, že nominácie sú otvorené pre verejnosť aj odborníkov. Každý môže upozorniť na projekt, ktorý stojí za pozornosť. Nominácie je možné podávať do 19. apríla 2026. Chceme nominovať →

Osem kategórií reflektuje realitu slovenských inovácií

Ročník 2026 prináša až osem kategórií. Ich cieľom je zachytiť rôzne fázy vývoja inovácií. Od prvotného nápadu až po etablovaný biznis s medzinárodným presahom.

Pre verejnosť sú kľúčové tri kategórie:

Podnikateľ Slovenska,

Startup Slovenska,

Startup Košického kraja.

Nominovať môže ktokoľvek prostredníctvom online formulára. Práve otvorenosť týchto kategórií často prináša zaujímavé objavy. Do finále sa dostávajú projekty, ktoré by inak ostali mimo mediálneho záujmu.

Významnú úlohu zohráva aj akademická sféra. Ocenenia za vedeckú osobnosť vznikajú v spolupráci s inštitúciami ako Technická univerzita v Košiciach, **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** a Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach.

Tieto nominácie ukazujú na kvalitu výskumu, jeho praktický prínos aj schopnosť preniesť poznatky do reálneho sveta.

Osobitnú pozornosť si zaslúži kategória mladých talentov. Študentský startup Košického kraja ukazuje, že inovatívne nápady nevznikajú len vo firmách.

Víťaz vzíde zo súťaže Founders Challenge 2026, ktorá každoročne prináša projekty s vysokým potenciálom. Pozri si viac →

Odborná porota rozhoduje podľa jasných kritérií

Dôveryhodnosť ocenenia stojí na kvalite hodnotenia. Organizátori preto zostavili odbornú komisiu, v ktorej figurujú rešpektované mená zo slovenského biznisu a technologickej scény.

Medzi nimi sú napríklad Miroslav Tokarčík, CEO vydavateľstva Taktik, Jan Koscelanský, ktorý je spoluzakladateľ Sudolabs či Jana Knežová, vedúca odboru kultúry a cestovného ruchu Košického samosprávneho kraja. Ich úlohou je posúdiť projekty bez ohľadu na ich veľkosť či mediálnu viditeľnosť.

Hodnotenie sa opiera o štyri hlavné piliere: inovatívnosť, technologická úroveň, potenciál rastu a spoločenský vplyv. To umožňuje porovnávať rôzne typy projektov. Startup s novou aplikáciou môže stáť vedľa vedeckého výskumu, ktorý mení medicínu.

Transparentnosť procesu má zásadný význam. Pomáha budovať dôveru medzi účastníkmi a zároveň zvyšuje prestíž ocenenia. Pre víťazov to znamená nielen titul, ale aj silný signál pre investorov či partnerov.

zdroj: ICKK – Prestížne podujatie organizované Inovačným centrom Košického kraja (ICKK) opäť zavíta do východnej metropoly.

Kľúčové dátumy a finále v Košiciach

Nominácie je možné podávať do 19. apríla 2026 . Po uzávierke začne proces hodnotenia a výber finalistov. Ten vyvrcholí slávnostným galavečerom.

Slávnostný galavečer sa uskutoční 14. mája 2026 v priestore Kunsthalle Košice. Ide o symbolické miesto, keďže Košice sa čoraz viac profilujú ako centrum inovácií na východe Slovenska.

Galavečer má však aj ďalší rozmer – nie je len o odovzdávaní cien, ale funguje ako miesto stretnutia celého ekosystému. Startupisti, investori, vedci aj zástupcovia verejnej správy majú príležitosť diskutovať, nadväzovať kontakty a hľadať nové spolupráce.

SISA zároveň nadväzuje na širšie aktivity, ako je Innovation & Tech Week . Tie pomáhajú popularizovať inovácie a približovať ich verejnosti.

Slovensko potrebuje viac príbehov úspechu

Inovácie dnes predstavujú kľúčový faktor konkurencieschopnosti. Krajiny, ktoré dokážu podporiť vznik nových technológií a podnikateľských modelov, majú výraznú výhodu.

Slovensko má silný základ – technické vzdelanie, kvalitných odborníkov aj rastúci startupový sektor. Problémom zostáva prepojenie, keďže mnohé projekty vznikajú, no nedostanú sa do fázy, keď dokážu preraziť na trhu.

Práve tam vstupujú do hry iniciatívy ako SISA. Pomáhajú vytvárať mosty medzi svetom vedy a biznisu a zviditeľňujú projekty, ktoré by inak ostali nepovšimnuté.

Zároveň motivujú ďalších inovátorov, aby svoje nápady rozvíjali. Dôležitá je aj regionálna rovina – Košický kraj sa snaží budovať silnú inovačnú identitu.

zdroj: ICKK – Jeden z minuloročných víťazov SISA 2025.

Ako nominovať

Organizátori vyzývajú verejnosť, firmy aj akademické inštitúcie, aby sa zapojili do nominácií. Prihlásiť možno jednotlivcov aj projekty, ktoré prinášajú nové riešenia a posúvajú slovenské inovácie vpred.

Proces nominácie je jednoduchý a zvládne ho každý:

vyplniť online formulár na oficiálnej stránke SISA,

predstaviť nominovaný projekt alebo osobnosť,

stručne opísať prínos a jedinečnosť riešenia,

zdôrazniť potenciál rastu a dopad na spoločnosť.

Pri hodnotení zohráva kľúčovú úlohu najmä originalita, reálny prínos a schopnosť projektu presadiť sa v praxi. SISA 2026 chce opäť ukázať, že kvalitné inovácie nevznikajú len v zahraničí.

Potrebuje však priestor, podporu a pozornosť. Ak existuje projekt, ktorý posúva hranice, práve teraz má príležitosť dostať sa do centra diania. Pozri si viac →

Iniciatíva je realizovaná s podporou Európskej únie a Programu Slovensko.

zdroj: ICKK – SISA 2025 priniesla silné príbehy, výnimočné nápady a riešenia, ktoré môžu ovplyvniť celé sektory.

Organizácia, ktorá pomáha startupom rásť

Inovačné centrum Košického kraja vzniklo s ambíciou podporiť startupy v ich raste a pomôcť im rozvíjať podnikanie. Okrem toho stojí za výučbou predmetu Inovuj a podnikaj a zároveň koordinuje viaceré inovačné aktivity a projekty v regióne.

Za vznikom organizácie stojí župan Košického samosprávneho kraja Rastislav Trnka, ktorý zároveň pôsobí ako predseda predstavenstva.

„Hostiť významné ocenenia Slovakia Innovation and Startup Awards v Košiciach vnímam ako potvrdenie správnosti našej dlhodobej vízie. Košický kraj sa v posledných rokoch profiluje ako líder v podpore technologického pokroku a kreatívneho podnikania. Som hrdý na výsledky tímu Inovačného centra Košického kraja, ktorý sa významne podieľa na tvorbe prostredia, kde môžu tie najlepšie slovenské nápady rásť a získavať medzinárodné uznanie.“ približuje Rastislav Trnka.

Myšlienka vytvoriť inovačné centrum vychádzala z fungujúcich modelov v zahraničí, najmä z miest ako Paríž či Londýn, kde podobné ekosystémy dlhodobo prinášajú výsledky.

Medzi zakladajúcich členov patria Košický samosprávny kraj, mesto Košice a tri kľúčové univerzity v regióne – Technická univerzita v Košiciach, Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach a **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

zdroj: ICKK – Rastislav Trnka, predseda Košického samosprávneho kraja a podpredseda predstavenstva Inovačného centra Košického kraja.

Autor: Andrea Jánošíková

Skúmanie mozgu pripomína detektívku

3. 4. 2026, 0:00, Zdroj: [katolickenoviny.sk](https://www.katolickenoviny.sk) , Sentiment: Pozitívny, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ, Lekárska fakulta UPJŠ**

Dosah: 605 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 125 EUR

Skúmanie mozgu pripomína detektívku

O jeho zápale pre neurológiu svedčí aj to, že menovací dekrét za profesora prevzal pred dvoma rokmi ako vôbec najmladší na Slovensku v tomto odbore. „Ludský mozog ma zaujímal stále, odkedy som začal študovať medicínu,“ hovorí neurológ MATEJ ŠKORVÁNEK (41).

Marián Špacai 03.04.2026

MATEJ ŠKORVÁNEK (1984) je neurológ, vedúci Centra pre zriedkavé extrapyramidové ochorenia nervového systému na Neurologickej klinike **Lekárskej fakulty UPJŠ** a UNLP v Košiciach. Je členom viacerých komisií doma i v zahraničí. V roku 2018 získal ocenenie Osobnosť vedy a techniky do 35 rokov na Slovensku. V roku 2024 bol vymenovaný za profesora, ako najmladší na Slovensku v oblasti neurológie. Žije v Košiciach, je ženatý, má päť detí. Snímka: autor

Čím vás fascinovala neurológia, že ste sa vydali touto cestou?

Mozog je najmenej prebádaný orgán. Jeho skúmanie preto pripomína detektívku, kde sa do práce musíte komplexne ponoriť, aby ste ochorenia vedeli zmysluplne riešiť.

Som dušou diagnostik a neurológia je odbor zriedkavých ochorení, takže ponúka obrovské bohatstvo vecí na objavovanie.

Čiže niečo, čo ešte nepoznáme, vás neodrádza, ale naopak, láka k výskumu?

Presne tak. Problémy sú na to, aby sa riešili.

Prečo ste sa rozhodli špecializovať na Parkinsonovu chorobu a príbuzné pohybové ochorenia?

Neplánoval som to, chcel som riešiť mozgové príhody. Prvý rok som to aj robil. Potom však za mnou a jedným kolegom prišla prednostka kliniky: „Kolegovia, jeden z vás pôjde robiť doktorandské štúdium do Holandska, ale na tému Parkinsonovej choroby.“

No ja som chcel robiť cievne príhody a kolega epileptológiu. Pamätám si na rozhovor medzi nami dvoma, ako sme z toho boli nervózni (úsmev).

Potom som si však povedal, že ísť do sveta a vidieť, ako funguje holandský systém, stojí za to. Aj keby som sa neskôr Parkinsonovej chorobe nemal venovať.

Neľutujete túto voľbu?

Naopak, bolo to najlepšie profesijné rozhodnutie v živote. Dostal som sa k odboru, ktorý teraz považujem za najkrajšiu oblasť neurológie.

Ponúka množstvo jemných klinických odtieňov, sú za tým stovky hodín pozorovania. Nestačia laboratórne parametre, nenahraditeľný je kontakt s pacientom – vyšetrenie, anamnéza. V neurológii máme asi 7 000 ochorení, ktoré sú genetické.

Veľká časť je práve z oblasti pohybových, extrapyramidových. Mnohé sú liečiteľné, človeku viete efektívne pomôcť. Ak dobre urobíte diagnózu.

S predplatným získate

neobmedzený prístup ku všetkým článkom

Súvisiace články

Alžbeta Šutková 02.04.2026

Manželia JOZEF (26) a MICHAELA (27) WALLENFELSOVCI na sociálnych sieťach evanjelizujú tak, že ukazujú bežný život katolíckej rodiny. „Povzbudzujeme každého, aby sa nebál odovzdať a podriaďiť život Kristovi,“ odkazujú zakladatelia známej kresťanskej značky Chválonožky.

Alžbeta Šutková 02.04.2026

Zasvätený život je ako diamant, brúsený tlakom ťažkých okolností. Jednou z takých bola barbarská noc, ktorej 76. výročie si v týchto dňoch pripomíname. Udalosti približuje verbista TOMÁŠ GERBOC (42), ktorý stál pri natáčaní dokumentárneho cyklu Barbarstvo moci.

Videné: 2346

Autor: WEBYGROUP.sk - Tvorba webov a eshopov

Bronchiálna astma: Vznik, príznaky, diagnostika a liečba [🔗](#)

📅 3. 4. 2026, 9:01, Zdroj: [lekar.sk](#) [🔗](#), Autor: Katarína Duniková, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ, Lekárska fakulta UPJŠ

Dosah: 5 536 GRP: 0,12 OTS: 0,00 AVE: 359 EUR

Bronchiálna astma: Vznik, príznaky, diagnostika a liečba

V tomto článku sa dozviete

Čo je bronchiálna astma? Ako vzniká astma? Čo sa deje pri astmatickom záchvate? Typy a formy astmy Príznaky astmy Diagnostika astmy Liečba astmy Život s astmou

Bronchiálna astma patrí medzi najčastejšie chronické ochorenia dýchacích ciest a v súčasnosti postihuje čoraz väčšiu časť populácie. Celosvetovo ňou trpí približne 235 miliónov ľudí, čo predstavuje asi 5 % obyvateľstva, pričom u detí je jej výskyt ešte vyšší. Na Slovensku počet astmatikov presahuje 63 000 a za posledné desaťročia neustále rastie.

Aj keď astmu zatiaľ nie je možné úplne vyliečiť, moderná medicína ponúka účinné spôsoby, ako ju kontrolovať. Vďaka správnej liečbe môžu pacienti viesť plnohodnotný život bez výrazných obmedzení.

Čo je bronchiálna astma?

Bronchiálna astma je chronické zápalové ochorenie dýchacích ciest, ktoré sa prejavuje zúžením priedušiek a sťaženým prúdením vzduchu v nich. Tento stav je spôsobený kombináciou zápalu, zvýšenej produkcie hlienu a stiahnutia svalov okolo dýchacích ciest.

Označenie „chronické“ znamená, že ide o dlhodobý zdravotný problém, ktorý si vyžaduje nepretržitú kontrolu a liečbu. Astma sa prejavuje najmä opakovanými epizódami:

kašľa sipotu (pískania pri dýchaní) dýchavičnosti pocitu zvierania na hrudníku

Tieto príznaky sa môžu objavovať hlavne v noci, nadržanom alebo pri fyzickej námahe. U niektorých ľudí sa vyskytuje tzv. námahová astma, iní trpia nočnými záchvatmi.

Ako vzniká astma?

Na rozvoji astmy sa podieľa viacero faktorov, pričom primárne ide o kombináciu genetickej predispozície a vplyvov prostredia.

Medzi najčastejšie rizikové faktory patria:

alergie (na peľ, roztoče, plesne) znečistené ovzdušie aktívne aj pasívne fajčenie respiračné infekcie niektoré lieky dráždivé chemické látky práca v prašnom prostredí nevhodné stravovacie návyky (potraviny s vysokým obsahom histamínu) sociálno-ekonomické činitele

Z biologického hľadiska zohrávajú kľúčovú úlohu imunitné bunky ako žírne bunky, eozinofily a T-lymfocyty. Tie uvoľňujú zápalové mediátory, napríklad histamín, ktorý zapríčiňuje zúženie dýchacích ciest a zvýšenú produkciu hlienu.

Čo sa deje pri astmatickom záchvate?

Astmatický záchvat nastáva v dôsledku troch hlavných procesov:

1. Bronchospazmus

Svaly okolo dýchacích ciest sa stiahnu, čím sa priedušky zúžia a sťažia prúdenie vzduchu.

2. Zápal

V sliznici dýchacích ciest sa hromadia imunitné bunky, čo vedie k opuchu a ďalšiemu zúženiu.

3. Nadmerná tvorba hlienu

Vzniká hustý hlien, ktorý môže dýchacie cesty upchať.

Tieto zmeny majú za následok typické príznaky ako kašeľ, sipot a dýchavičnosť. Ľahké záchvaty sa dajú zvládnuť liekmi, no tie ťažké môžu byť život ohrozujúce.

Autor: ilusmedical/Shutterstock

Astma sa delí do viacerých kategórií podľa rôznych kritérií.

Podľa príčiny:

alergická astma – spôsobená hlavne vonkajšími vplyvmi (na vyvolanie je nutné vystavenie alergénu) nealergická astma – spôsobená vnútornými faktormi (stres, ale aj precitlivenosť na chladné počasie atď.)

Podľa frekvencie príznakov:

intermitentná astma – príznaky sú len občasné a výskyt nočných záchvatov je nižší ako dvakrát mesačne perzistujúca astma – pravidelné ťažkosti

Perzistujúca astma sa ďalej delí na:

ľahkú – záchvaty počas dňa sa objavujú viac ako dvakrát do týždňa (ale maximálne raz za deň), nočné záchvaty viac než dvakrát týždenne stredne ťažkú – záchvaty sa prejavujú každý deň viac ako raz týždenne ťažkú – zvýšený výskyt záchvatov počas dňa aj noci s obmedzením fyzickej aktivity

Podľa stupňa kontroly:

kontrolovaná astma – vyskytuje sa pri vhodne nastavenej liečbe nekontrolovaná astma – je potrebná zmena/pridanie liekov zo skupín tzv. bronchodilatačných látok uvoľňujúcich svalstvá dýchacích ciest

Toto delenie pomáha lekárom nastaviť vám správnu liečbu.

Príznaky astmy

Medzi najbežnejšie príznaky patria:

spontánna dýchavičnosť – typicky sa v noci a nadržanom zhoršuje kašeľ – dlhodobý kašeľ alebo kašeľ po námahe je jeden z prvých varovných signálov a nezriedka je mylne liečený antibakteriálnymi liekmi bez zreteľného efektu sipot/piskot – spôsobený zúženými dýchacími cestami tlak na hrudníku – niekedy sa nesprávne zamieňa s konkrétnymi srdcovými ochoreniami

Diagnostika astmy

Diagnostika vychádza z kombinácie symptómov a funkčných vyšetrení pľúc.

Lekár vám vykoná:

fyzikálne vyšetrenie podrobnú anamnézu funkčné testy pľúc

Najčastejšie vyšetrenia:

Spirometria

Meria množstvo a rýchlosť vydýchnutého vzduchu, je základným vyšetrením pri podozrení na astmu.

PEF (Peak Expiratory Flow)

Ide o nenáročné meranie maximálneho výdychového prietoku – napovie viac o objeme vzduchu, ktorý ste schopní vydýchnuť pri maximálnom úsilí.

Röntgen hrudníka

Pomáha vylúčiť iné ochorenia.

Alergologické vyšetrenie

Zisťuje prítomnosť alergií, ktoré môžu astmu zhoršovať.

Liečba astmy

Liečba astmy je komplexná a zahŕňa farmakologické aj nefarmakologické prístupy.

Nefarmakologická liečba

Základom je vyhýbanie sa spúšťačom:

alergény cigaretový dym znečistené prostredie stres nevhodné lieky

Úprava životného štýlu zohráva pri kontrole ochorenia významnú úlohu.

Farmakologická liečba

Liečba astmy pomocou liekov je založená na postupnom prístupe, čo znamená, že lekár vám ju prispôsobuje podľa závažnosti ochorenia. Jej základom sú najmä inhalačné kortikosteroidy (lieky proti zápalu), ktoré pomáhajú udržiavať vaše dýchacie cesty „pokojné“ a menej citlivé.

Dôležité je vedieť, že astma by sa nemala liečiť len tzv. úľavovými liekmi (napr. rýchlymi inhalátormi). Tie vám síce rýchlo pomôžu pri záchvate, ale neriešia samotný zápal. Ich časté používanie môže dokonca zvýšiť riziko zhoršenia astmy.

Základné princípy liečby

Dnes existujú dva hlavné spôsoby, ako sa astma lieči:

Moderný (preferovaný) prístup – používate jeden inhalátor, ktorý vám slúži aj ako každodenná liečba, aj ako „záchrana“ pri zhoršení. Tento inhalátor obsahuje kombináciu liekov (protizápalový + liek na rozšírenie dýchacích ciest). Klasický prístup – máte jeden inhalátor na každodenné užívanie (proti zápalu) a druhý len na rýchlu pomoc pri záchvate.

Lekár vyberie vhodný spôsob podľa vášho aktuálneho stavu.

Ako sa liečba stupňuje

Liečba astmy sa rozdeľuje do viacerých stupňov na základe toho, aké máte ťažkosti:

Lahká astma (občasné príznaky)

Stačí vám liek podľa potreby – inhalátor pri ťažkostiach. Mierna astma (častejšie problémy)

Pridáva sa pravidelná liečba malou dávkou protizápalového lieku. Stredne ťažká astma

Používate kombináciu liekov – pravidelná liečba + úľavový inhalátor. Ťažšia astma

Potrebné sú vyššie dávky liekov alebo kombinácia viacerých typov inhalátorov. Ťažká astma

Okrem inhalátorov užívate aj špeciálne biologické lieky.

Autor: OnlyZoia/Shutterstock

Ak základná terapia nestačí, lekár vám môže predpísať ďalšie lieky, ktoré:

pomáhajú rozšíriť dýchacie cesty znižujú zápal zlepšujú kontrolu nad astmou

Cieľom je, aby ste mali čo najmenej príznakov a mohli normálne fungovať.

Biologická liečba

Pri najťažších formách astmy sa používajú tzv. biologické lieky – ide o modernú liečbu, ktorá cielene zasahuje váš imunitný systém.

Aplikovaná je len u pacientov, u ktorých bežný postup nezaberá, a podáva sa pod dohľadom odborníka.

Život s astmou

Astma je ochorenie, ktoré sa môže časom meniť. Preto by ste mali:

pravidelne navštevovať lekára dodržiavať liečebný plán sledovať príznaky mať pri sebe záchranný inhalátor

Dobre kontrolovaná astma vám umožní normálny život bez výrazných obmedzení. Naopak, neliečené alebo nedostatočne monitorované ochorenie zvyšuje hrozbu závažných záchvatov.

Autor článku

Medička

Študentka 4. ročníka všeobecného lekárstva na **Lekárskej fakulte UPJŠ** v Košiciach, ktorá sa rada zapája do aktivít, ktoré pomáhajú šíriť osvetu o zdraví a prevencii.

Zdieľať článok

Súvisiace články

Každý deň čelíme rôznym zdravotným rizikám a niektorým z nich sa často nedá vyhnúť. Znečistenie vnútorného ovzdušia a vystavenie sa nebezpečným látkam v domácnosti...

04.03.2021

Jar je krásne obdobie, avšak pre alergikov predstavuje hrozbu. Neznamená to však, že sa s alergiou môžete stretnúť iba na...

19.05.2020

Dlhotrvajúci kašeľ nemusí mať príčinu len v ochorení pľúc. Vedeli ste, že za ním môže byť napríklad aj refluxná choroba pažeráka?...

11.12.2023

Autor: Katarína Duniková

AI v územnej samospráve: Technológia nestačí – rozhodujú procesy, dáta a ľudia [🔗](#)

3. 4. 2026, 12:02, Zdroj: smartcitiesklub.sk, Autor: Petra Rummelová, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika
Dosah: 11 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 29 EUR

AI v územnej samospráve: Technológia nestačí – rozhodujú procesy, dáta a ľudia

3. apríla 2026

Digitalizácia verejnej správy patrí medzi kľúčové trendy moderného riadenia miest a regiónov. V posledných rokoch sa pozornosť samospráv čoraz viac sústreďuje na využívanie umelej inteligencie (AI), ktorá môže zefektívniť komunikáciu s občanmi, zvýšiť dostupnosť verejných služieb a zlepšiť transparentnosť verejnej správy.

Jedným z najrozšírenejších nástrojov sú chatboty integrované do webových stránok miest a verejných inštitúcií. Umožňujú automatizovanú komunikáciu s občanmi a poskytovanie informácií v reálnom čase.

Chatboty vo verejnej správe predstavujú významný krok smerom k digitálnej transformácii verejných služieb. Občania vďaka nim môžu získavať informácie o administratívnych postupoch, službách alebo kompetenciách samosprávy nepretržite – bez ohľadu na úradné hodiny.

Zároveň dokážu znížiť administratívnu záťaž zamestnancov verejnej správy. Automatizujú odpovede na rutinné otázky občanov a umožňujú pracovníkom úradu sústreďiť sa na komplexnejšie úlohy (Onlim, 2024; BetterServ, 2024).

Skúsenosť zo Slovenska: chatbot v Žiline

Význam chatbotov potvrdzujú aj výsledky výskumu realizovaného v spolupráci s Fakultou verejnej správy **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

Výskumný tím analyzoval fungovanie AI nástroja implementovaného v prostredí vybranej územnej samosprávy na Slovensku. Chatbot začalo mesto Žilina využívať v júli 2025.

Analýza používateľských otázok ukázala, že tento nástroj dokáže výrazne šetriť čas pracovníkov mestského úradu. Ak by každú otázku riešil zamestnanec úradu a jej vybavenie by trvalo v priemere päť minút, chatbot ušetril približne 668 hodín pracovného času.

Chatbot ako zdroj dát o potrebách občanov

Chatboty však neplnia iba komunikačnú funkciu. Predstavujú aj cenný analytický nástroj.

Interakcie občanov so systémom generujú veľké množstvo dát, ktoré umožňujú identifikovať:

najčastejšie otázky verejnosti,

oblasti s nedostatočnou informačnou podporou,

bariéry v prístupe k verejným službám.

Výskum v oblasti digitálnej verejnej správy poukazuje na to, že práve tieto údaje môžu výrazne prispieť k zlepšeniu kvality verejných služieb, transparentnosti rozhodovania a participácie občanov (Zhou et al., 2025).

Zdroj: www.cdp.sk

Aké otázky kladú občania najčastejšie

V sledovanom období chatbot zaznamenal 11 490 otázok od obyvateľov mesta Žilina.

Najväčší podiel otázok sa týkal zberu, nakladania a odvozu komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu. Táto téma predstavovala 16,8 % všetkých otázok.

Celková úspešnosť odpovedí chatbota dosiahla:

75,29 % vyriešených otázok,

23,81 % presmerovaných otázok na pracovníka mestského úradu,

0,9 % nezodpovedaných otázok, pri ktorých systém nedisponoval dostatočnými informáciami.

Otázky, ktoré chatbot nedokázal vyriešiť

Chatbot si nevedel poradiť najmä s konkrétnymi situáciami alebo špecifickými otázkami občanov. Typické príklady zahŕňali napríklad:

„Kde odovzdať objemný alebo nebezpečný odpad v Žiline?“

„Ako funguje separovaný zber s QR kódmi v Považskom Chlmci?“

„Môžem odpad odovzdať, aj keď nie som obyvateľom Žiliny?“

„Je separovaný zber odpadu stále dobrovoľný?“

Objavili sa aj otázky mimo oblasti odpadového hospodárstva, napríklad:

parkovanie pre návštevy zo zahraničia,

termíny platenia dane z nehnuteľnosti pri kúpe bytu.

Relatívne často sa občania pýtali aj na kontakty na jednotlivé oddelenia mestského úradu, stavebné konania, územné plánovanie alebo kolaudácie.

Najnižšiu úspešnosť zaznamenal chatbot pri témach súvisiacich s investíciami a rozvojom infraštruktúry mesta, kde dokázal samostatne vyriešiť približne 68,2 % otázok.

Implementácia AI nie je jednorazový projekt

Praktické skúsenosti ukazujú, že samotné nasadenie technológie automaticky nezaručuje jej efektívne fungovanie.

AI riešenia vyžadujú priebežnú správu, aktualizáciu a vyhodnocovanie. Chatboty fungujú najlepšie vtedy, keď pracujú s aktuálnymi databázami a ich znalostná báza sa pravidelne dopĺňa podľa nových otázok občanov.

Bez kontinuálnej správy môže postupne klesať presnosť odpovedí a systém môže prestať reagovať na nové informačné potreby verejnosti (Xu et al., 2025).

Výskum zároveň poukazuje na význam iteratívneho prístupu k digitálnym riešeniam. Ten zahŕňa pravidelné monitorovanie systému, analýzu používateľských interakcií a postupné zlepšovanie jeho funkčnosti na základe reálnych skúseností.

Implementáciu umelej inteligencie vo verejnej správe preto nemožno vnímať ako jednorazový technologický projekt. Ide o dlhodobý proces organizačného učenia, ktorý si vyžaduje systematickú prácu s dátami a používateľskou skúsenosťou.

Kľúčovú úlohu zohrávajú ľudia a procesy

Jedným z najdôležitejších faktorov úspešnej implementácie AI v samosprávach je pripravenosť organizácie pracovať s novými technológiami.

Aj keď informačné systémy dokážu automatizovať časť administratívnych procesov, zamestnanci musia vedieť interpretovať analytické výstupy a preniesť ich do konkrétnych rozhodnutí.

Výskum v oblasti verejnej správy ukazuje, že digitálne nástroje prinášajú najväčšiu hodnotu vtedy, keď sa prepoja s organizačnými procesmi a rozhodovaním v rámci inštitúcie (Zhou et al., 2025).

Bez tohto prepojenia môže technologické riešenie zostať nevyužité alebo sa jeho potenciál nevyužije naplno.

Pre samosprávy to znamená, že digitalizácia verejnej správy nie je iba technologickou transformáciou. Ide aj o organizačnú a procesnú zmenu, ktorá si vyžaduje nové kompetencie zamestnancov, pravidelné školenia a systematickú prácu so spätnou väzbou od občanov.

Living Labs ako nástroj testovania inovácií

Jedným z prístupov, ktorý môže podporiť zavádzanie inovácií vo verejnej správe, je koncept Living Labs – živých laboratórií.

Tento model umožňuje testovať nové technologické riešenia priamo v reálnom prostredí miest a obcí. Do procesu sa zapájajú:

odborníci,

výskumné inštitúcie,

samotní občania.

Výhodou tohto prístupu je možnosť testovať riešenia v praxi, identifikovať ich nedostatky a postupne ich zlepšovať na základe skúseností používateľov.

Zároveň podporuje prenos poznatkov medzi samosprávami a vytvára priestor na vznik riešení využiteľných aj v ďalších mestách a regiónoch (Xu et al., 2025).

Zdroj: Freepik.com

Diskusia o budúcnosti AI v samosprávach

Téma umelej inteligencie v územnej samospráve bude jednou z hlavných tém pripravovaného summitu inDays Žilina 2026, ktorý sa uskutoční 12. – 14. mája 2026.

Súčasťou programu bude aj 11. ročník konferencie Slovensko na ceste k Smart Cities, ktorú organizuje Smart Cities klub (13. mája 2026).

Podujatie prinesie skúsenosti zo Slovenska aj zo zahraničia a otvorí diskusiu o príkladoch dobrej praxe zavádzania umelej inteligencie v podmienkach miest a obcí.

Umelá inteligencia nie je zázračné riešenie všetkých problémov. Ak ju však samosprávy využijú rozumne, môže výrazne pomôcť aj v každodennej komunálnej praxi. Slovenské mestá a obce tak získavajú príležitosť modernizovať svoju správu a priblížiť verejné služby občanom.

Autor: PhDr. Milan Douša, PhD.

Zdroje

BETTERSERV. BetterServ Chatbot for Local Government.

Online. 2024.

Dostupné na: <https://betterserv.ai/2024/12/03/betterserv-chatbot-for-local-government/>

BRAUN, D., SCHMIDT, L. a kol. The Impact of Chatbots on Public Service Provision: A Qualitative Interview Study with Citizens and Public Service Providers.

Online.

ROVČANIN, M. Ako môžu mestá a obce na Slovensku využiť AI.

Online. 2025.

XU, J., WANG, J., LEUNG, J., GU, J. GRASP: Municipal Budget AI Chatbots for Enhancing Civic Engagement.

arXiv, 2025.

ZHOU, J., SHEN, R., YOU, Y., DISALVO, C., DOMBROWSKI, L., MACLELLAN, C.

Improving Public Service Chatbot Design and Civic Impact.

arXiv, 2025.

ONLIM. Chatbots for the Public Service.

Online. 2024.

Dostupné na: <https://onlim.com/en/chatbots-for-the-public-service/>

<https://i0.wp.com/smartcitiesklub.sk/wp-content/uploads/2026/03/Snimka-obrazovky-2026-03-13-o-18.34.12.jpg?fit=1252%2C816&ssl=1>
816 1252 Petra Rummelová <https://smartcitiesklub.sk/wp-content/uploads/2020/08/smart-cities-klub-logo-300x138.png> Petra Rummelová
2026-04-03 12:02:34 2026-03-23 15:37:03 AI v územnej samospráve: Technológia nestačí – rozhodujú procesy, dáta a ľudia

Mohlo by sa Vám páčiť

Autor: Petra Rummelová

Veľká noc kedysi: Dievčatá sa česali pod vrbou, chlapci chodili s rapkáčmi

4. 4. 2026, 2:00, Zdroj: www1.pluska.sk, Vydavateľ: News and Media Holding a.s., Autor: Patricia Poprocká, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzitné spolky, organizácie a médiá. Kľúčové slová: Folklorný súbor Hornád

Dosah: 360 418 GRP: 8,01 OTS: 0,08 AVE: 1630 EUR

Veľká noc kedysi: Dievčatá sa česali pod vrbou, chlapci chodili s rapkáčmi

Tradiície Veľkej noci pretrvali stáročia, počas nich však prešli významnou zmenou a menia sa stále. Ako trávili tento sviatok naši predkovia a čo ostalo z ich zvykov? Aká je Veľká noc dnes?

Veľká noc kedysi bola, podobne ako dnes, kombináciou náboženských rituálov s ľudovými zvykmi. Tie pretrvali tisíce rokov, i keď sú dnes už značne pozmenené. Ako ju prežívali naši predkovia, približuje etnologička Katarína Nádaská.

Príprava na sviatky

Ešte začiatkom 20. storočia ľudia striktno dodržiavali pôst, ktorý trval 40 dní od Popolcovej stredy. Za ten čas konzumovali najmä strukoviny a namiesto mäsa ryby – čerstvé, údené či solené. Obdobie využívali aj na vyčistenie príbytkov. Domy bielili vápnom zvonku i zvnútra, prali v potokoch, často v chladnej vode, aby bolo na Veľkú noc doma všetko čisté. Bezprostredne pred sviatkami si vnútrajšok zdobili vrbovými prútikmi, zlatým dažďom, kraslicami.

Dnes: Mnohí ľudia mäso jedia, príbytky sa pred sviatkami upratujú a zdobia tiež. Konajú sa ale aj oslavy, u niektorých pre pôst bez tanca. Silnejšie nábožensky založení ľudia sa osláv a zábavy zdržiavajú úplne.

Zelený štvrtok

Volá sa Zelený, pretože sa v ten deň naozaj jedlo niečo zelené – ako symbol oslavy jari a toho, aby ľudia boli zdraví. Medvedí cesnak, špenát, šťavel, omáčky či prívarky z neho, tiež z mladej žihľavy... Skrátka niečo zelené, čo poskytla samotná príroda, a čo malo spestriť dovtedajšiu pôstnu stravu. Dopoludnia gazdovia sadili strukoviny ako bôb, šošovicu, fazuľu, hrach. Verili, že sa v ten deň sadené strukoviny dobre urodia, „zaviažu“.

Dievčatá sa v Zelený štvrtok skoro ráno česali pod vrbou, žiadali ju, aby im dala krásne, dlhé, husté vlasy. „Vrba, vrba, milá vrba, daj mi vlasy, vlasy, krásne, krásne vlasy na dva pásy.“ Statusom slobodných dievčat boli totiž práve krásne rozpustené dlhé vlasy a ony verili, že ich budú mať celý rok pekné.

Večer boli obrady v chrámoch, kde zaväzovali zvony, aby zmlkli až do Bielej soboty večera. Hovorilo sa, že odlietajú do Ríma. Chlapci chodievali po uliciach s rapkáčmi, a v kostoloch boli zasa kostolné rapkáče.

Dnes: Dnes rodiny v snahe dodržať tradíciu zvyčajne varia špenát, nie však všetky. Pre mnohých ľudí z miest je tento deň dňom presunu na miesto, kde chcú stráviť veľkonočné sviatky – často na chalupu, k príbuzným, ale sú aj takí, ktorí idú na výlet do zahraničia.

Veľký piatok

Deň ukrižovania Krista pre všetkých kresťanov znamená už stáročia prísny pôst. Ľudia v minulosti v ten deň jedli len raz denne – krajec chleba, ktorý zapili pohárom vody. Nesmelo sa robiť nič s pôdou ani ísť do lesa, vo všeobecnosti sa nemalo pracovať. Ľudia deň skôr prežívali čítaním z Biblie o mučení a ukrižovaní Ježiša Krista. Večer potom boli obrady, kde sa spievali pašie.

Dnes: Prísny pôst dodržiava málo ľudí. Ak, väčšinou na vidieku a veriaci. Deti a starší ľudia môžu jesť viackrát denne, ale nie mäso. Dospelí by mali jesť raz denne, ale nie mäso. Mladšia generácia často na zákaz práce nedbá, napokon, mnohí deň, kedy nemusia do práce, využívajú práve na porobenie všetkého, čo nestihli cez pracovný týždeň. Náboženské obrady v kostoloch sa dodržiavajú a veriaci sa ich zúčastňujú.

Biela sobota

Dopoludnia sa už gazdinky začali pripravovať na sviatočnú nedeľu, piekli koláče, varilo sa, ale ešte stále bol pôst, čiže mäso sa nejedlo. Popoludní sa obyčajne ľudia chodievali do kostola pokloniť k takzvanému Božiemu hrobu. A večer po západe slnka boli v kostole obrady vzkriesenia, na ktoré ľudia veľmi čakali. Bola to taká slávnostná chvíľa. Keď prišli po týchto obradách domov, mohli už ochutnať aj z mäsa.

Dnes: Tiež sa využíva na prípravu na Veľkonočnú nedeľu – najmä na vidieku ľudia aj chystajú košíky na posvätenie a varia sviatočné jedlá.

Veľkonočná nedeľa

Ženy skoro ráno išli do kostola na omšu aj s košíkom, do ktorého dali slaninku, vajička uvarené na tvrdo, klobásku, fľašu vína alebo pálenky, koláče a podobne. To všetko dali posvätiť a keď prišli domov, kým ostatní vstali, ony to nachystali na stôl na slávnostné raňajky, prvé spoločné po pôste, kedy sa už oficiálne konzumovalo aj mäso. Počas dňa sa potom väčšinou oddychovalo. Stretávali sa známi, priatelia, rodina. Jedli sa pripravené dobroty, koláčiky, nerobilo sa nič, takže v podstate to bola taká naozaj sviatočná nedeľa.

Dnes: Na vidieku medzi veriacimi je priebeh Veľkonočnej nedele veľmi podobný. Popoludnie mnohí využívajú aj na prechádzku do prírody, turistiku a vzájomné návštevy. U ľudí, ktorí do kostola nechodia, je to nedeľa so sviatočnými raňajkami, po ktorej si robia vlastný program.

Veľkonočný pondelok

Ten bol kedysi určený výlučne pre slobodnú mládež. Mládenci chodili šibať, prípadne pokropiť vodou (na východe) slobodné dievčatá, aby boli zdravé a svieže. Dostávali za to kraslice. Večer bola tanečná zábava, prvá po pôste, na ktorú sa všetci tešili.

Dnes sa polieva a šibe najmä v rodinách, mnohé ženy ho vnímajú niektoré ženy ako ponižujúce, dokonca ako páchané násilie a tento zvyk ignorujú.

Utorok po Veľkej noci

Sviatky končili rýchlo, mnohí muži hneď odchádzali za prácou. Napríklad murári, ktorí mali viazanú profesiu na počasie, tiež drotári, plátenníci... Záviselo to od toho, na aký dátum Veľká noc vyšla, keďže vieme, že je to pohyblivý sviatok medzi marcom a koncom apríla.

V niektorých regiónoch sa udomácnil zvyk, ktorý začal asi v 40-tych rokoch minulého storočia, že dievčatá chodili šibať či polievať chlapcov. „Nemá to žiadne opodstatnenie, je to len forma zábavy. Opäť ďalšia modifikácia pôvodného odkazu,“ pripomína Katarína Nádaská.

Dnes: Je to veľmi podobné. S tým rozdielom, že ak ľudia už musia byť v práci, odchádzajú z návštev domov už v pondelok.

Teraz ti už neunikne nič podstatné! Prihlás sa na odber nášho newslettera.

Na snímke členovia **folklórneho súboru Hornád** počas tradičnej šibačky a oblievačky v obci Poproč v okrese Košice okolie na Veľkonočný pondelok 21. apríla 2025. FOTO TASR – František Iván

Na snímke členka folklórneho súboru Kopaničiar počas šibačky a oblievačky na myjavských kopaničiach v obci Stará Myjava na Veľkonočný pondelok 21. apríla 2025. FOTO TASR - Martin Medňanský

Na snímke členka folklórneho súboru Kopaničiar viaže stužku na korbáč počas šibačky a oblievačky na myjavských kopaničiach v časti Svinová na Veľkonočný pondelok 21. apríla 2025. FOTO TASR - Martin Medňanský

Táto tradícia sa zachovala až do dnes!

Pravé rusínske veľkonočné raňajky.

Alena Neslušánová sa výrobe kraslíc venuje dlhé roky.

Autor: Patricia Poprocká

Atrofia z technológií? Čo sa v detstve zaseje, môže viesť k niektorým chorobám až na dôchodku [🔗](#)

📅 4. 4. 2026, 9:00, Zdroj: [mediaweb.hnonline.sk](https://www.mediaweb.hnonline.sk) 🌐, Vydavateľ: MAFRA Slovakia, a.s., Autor: Peter Lošonský, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika
Dosah: 1 655 GRP: 0,04 OTS: 0,00 AVE: 2160 EUR

Atrofia z technológií? Čo sa v detstve zaseje, môže viesť k niektorým chorobám až na dôchodku

Existujú veľké štúdie s použitím magnetických rezonancií.

Používanie digitálnych technológií sa stalo neoddeliteľnou a nevyhnutnou súčasťou každodenného života. Deti dnes prichádzajú do kontaktu s obrazovkami už od útleho veku. Ich používanie má svoje výhody aj riziká a dôležité je najmä to, ako a koľko ich používajú. Nadmerné používanie digitálnych technológií u detí je čoraz častejší problém, ktorý môže ovplyvniť ich zdravie, správanie aj vývoj.

V podcaste Digitálni rodičia sa odborník zamýšľa, čo robia technológie s mozgom a vymenúva riziká spojené s ich používaním. „Dieťa, keď dnes pozerá od narodenia do televíznych obrazoviek, stráca multisenzorickosť vstupov. To znamená, že nič nehmatá, nestrká nič do rúk či do úst, nelozí, nehýbe sa, s nikým nekomunikuje, čiže vstupy sú pasívne,“ konštatuje neurológ prof. MUDr. Matej Škorvánek, PhD., z Neurologickej kliniky Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika** a Univerzitnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach.

Problémy s čítaním, komunikáciou aj pozornosťou

Prof. Škorvánek hovorí, že existujú veľké štúdie s použitím magnetických rezonancií, ktoré skúmajú mozog detí, ktoré vôbec nepozerajú na obrazovky, a detí, ktoré majú počas dňa veľký „screen time“. Zo štúdií vyplýva, že niektoré oblasti mozgov u detí pozerajúcich na obrazovky sú rozvinuté viac, ale naopak, niektoré oveľa menej. Oveľa menej rozvinutými oblasťami mozgu sú hlavne centrá pre komunikáciu a spojenia s rečovými centrami.

Nášmu zdravotníctvu chýbajú „svaly“ a „nervový systém“, hovorí popredný hematológ

Nadužívanie digitálnych technológií u detí spôsobuje nižšiu čitateľskú gramotnosť, nižšie porozumenie hovorenej reči či interpersonálnych interakcií. Tieto negatívne dôsledky sa môžu objaviť až po niekoľkých rokoch. „Časti mozgu vo veľmi ranom detstve, keďže ich dieťa nepotrebuje, mozog nerozvinie do svojho plného potenciálu a centrá sú potom trošku atrofické, majú tenšiu mozgovú kôru,“ upozorňuje neurológ.

V článku sa ešte dočítate:

Aký je súvis medzi pozeraním televízie v detstve a vážnymi ochoreniami vo veku 60 až 70 rokov.

Aký prístup rodičov k využívaniu technológií deťmi odporúča profesor.

Čo je aktuálne fenoménom u stredoškolákov, ktorý prináša okrem rizík aj viaceré benefity.

Dostupné pre predplatiteľov

Ďalším problémom vyplývajúcim z častého pozerania obrazoviek je u detí rozvoj porúch pozornosti. „V súčasnosti rastie výskyt detí, ktoré trpia poruchami pozornosti, napríklad hyperaktivitou a ADHD. Môže to byť spôsobené aj tým, že mozog

nepotrebuje dávať pozor na veci okolo neho a potom má človek problém sústrediť sa,“ konštatuje profesor.

Vznik demencie a Alzheimerovej choroby

Existujú štúdie, ktoré sa zaoberali ľuďmi vo veku 60 až 70 rokov a pozerali sa u nich na výskyt demencie. „Ľudia, ktorí ako malé deti nepozerali televíziu, majú dnes štvornásobne až šesťnásobne menšie riziko vzniku Alzheimerovej choroby ako ľudia, ktorí už mali v útlom veku veľký „screen time“,“ poznamenáva prof. Škorvánek.

Vysvetľuje, že vekom nám všetkým mozog postupne degeneruje, ale rozdiel je v tom, či ubúdajú bunky z úrovne vyššej alebo nižšej.

Kľúčových je prvých päť rokov

Prof. Škorvánek hovorí, že absolútne kľúčový je rozvoj mozgu približne do piatich rokov, počas ktorých nastáva 90 % vývoja mozgu. Vtedy je mozog najplastickejší. Je to najkritickejšie obdobie, počas ktorého by rodičia mali najvýznamnejšie dohliadať na to, čo dieťa v tomto veku robí. Toto obdobie určuje veľa vecí z hľadiska vývoja mozgu človeka na celý život.

Profesor hovorí, že rodič by mal vedieť usmerniť a poučiť svoje dieťa. Rodičom odporúča, aby bol čas u detí do troch rokov strávený pred obrazovkami nulový. V staršom veku by mali rodičia s deťmi komunikovať a vysvetľovať im prípadné riziká používania digitálnych technológií.

Hranie videohier prináša benefity

Jednou z foriem používania digitálnych technológií je aj hranie videohier, ktoré je dnes medzi mladými ľuďmi veľmi rozšírené a obľúbené. Podľa odborníkov môže v primeranej miere počas dospievania prinášať aj určité benefity, na rozdiel od alkoholu či nikotínu, ktoré sú škodlivé aj v malom množstve.

MUDr. Ľubomír Okruhlica, CSc., riaditeľ Centra pre liečbu drogových závislostí (CPLDZ) a hlavný odborník ministerstva zdravotníctva pre medicínu drogových závislostí, poukazuje na to, že stredoškoláci síce digitálne hry hrajú častejšie, no pozitívnu správou je, že alkohol a drogy užívajú menej.

Pripomína, že medzi novodobé nelátkové závislosti patria v súčasnosti aj porucha hazardného hrania (gambling disorder) a porucha hrania digitálnych hier (gaming disorder). Zdôrazňuje, že pri digitálnych hrách je veľký rozdiel medzi bežným hraním, problematickým hraním a samotnou závislosťou. „S poruchou hazardného hrania sa stretávame veľmi často. Pokiaľ ide o diagnózu hrania digitálnych hier, ktoré však nie sú hazardné v tom pravom zmysle slova, tak prakticky na Slovensku sú možno traja, štyria ľudia, ktorí túto diagnózu majú,“ konštatuje MUDr. Okruhlica.

Neonatologička opisuje svoju prácu: Najmenšie zachránené dieťaťko malo 370 gramov

Podľa klinického psychológa CPLDZ, Mgr. Adama Kurillu, PhD., medzi stredoškólákmi v posledných rokoch klesá skúsenosť s alkoholom aj užívanie nelegálnych drog. Zároveň však rastie výskyt hrania digitálnych hier, ktorý dosahuje 87 %. Pri poruche hrania digitálnych hier ide asi o 3 % hráčov. „V prípade hrania digitálnych hier neexistujú dôkazy o tom, že by aj malé množstvo alebo malý čas strávený pri hraní poškodzoval zdravie,“ poznamenal Mgr. Kurilla.

Primerané hranie podľa neho môže zlepšovať napríklad sústredenú pozornosť, priestorové rozlišovanie, strategické plánovanie, pamäť, schopnosť spolupráce či digitálne zručnosti.

Rozhodujúca je miera a obsah

Online prostredie so sebou prináša aj riziká. Nadmerné hranie môže viesť k zhoršenému prospechu v škole, nepravidelnému spánkovému režimu, nedostatočnej fyzickej aktivite, bolestiam chrbta či vyššiemu výskytu úzkosti a depresie. „Známkami, že ide o problematické hranie, je, keď si dieťa prestane plniť svoje povinnosti, napríklad sa zhorší jeho prospech v škole alebo má problémy so spánkom. Môže byť nervóznejšie, utiahnutejšie do seba alebo reagovať agresívne či podráždene, najmä keď sa rodičia snažia regulovať čas strávený pri hraní alebo pri digitálnych technológiách,“ spresňuje psychológ.

Odborníci zdôrazňujú, že rozhodujúca je miera a obsah hrania. U dospievajúcich by čas pri obrazovkách mimo školských povinností nemal presiahnuť dve hodiny denne, treba dbať na dostatok spánku, zaradenie pravidelnej fyzickej aktivity a nezanedbávať fyzický kontakt. Odporúča sa nepoužívať digitálne obrazovky minimálne jednu hodinu pred spánkom. Rodičia by zároveň mali mať prehľad o tom, aké hry deti hrajú a ako trávajú čas online.

Autor: Peter Lošonský

V Košiciach nasadili do liečby po ťažkých úrazoch novinku: Zvládne to, čo ľudská ruka nedokáže

📅 5. 4. 2026, 18:37, Zdroj: startitup.sk , Vydavateľ: Startitup s.r.o., Autor: Ema Dzurjovčínová, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Peter Jarčuška, UPJŠ, Lekárska fakulta UPJŠ

Dosah: 226 061 GRP: 5,02 OTS: 0,05 AVE: 1520 EUR

V Košiciach nasadili do liečby po ťažkých úrazoch novinku: Zvládne to, čo ľudská ruka nedokáže

V Košiciach vzniklo nové pracovisko robotickej rehabilitácie

Mení životy pacientov po ťažkých úrazoch a cievných mozgových príhodách

Univerzitná nemocnica L. Pasteura (UNLP) v Košiciach uviedla do prevádzky nové pracovisko robotickej rehabilitácie, ktoré predstavuje zásadný posun v kvalite následnej zdravotnej starostlivosti. Investícia vo výške takmer jeden milión eur, financovaná z Plánu obnovy a odolnosti, priniesla na kliniku fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie v areáli na Rastislavovej ulici šesť špičkových prístrojov. Tieto technológie sú určené pre pacientov po ťažkých úrazoch, cievných mozgových príhodách či s vážnymi neurologickými ochoreniami.

Zatiaľ čo klasická fyzioterapia sa spolieha na manuálnu prácu terapeuta, roboticky asistovaná rehabilitácia využíva presne kalibrované stroje. Tie dokážu s pacientom vykonávať pohyby, ktoré by boli pri bežnom cvičení len ťažko dosiahnuteľné. Cieľom je urýchliť návrat k samostatnej mobilite a zvýšiť šancu na zaradenie sa do bežného života.

Presnosť, ktorú ľudská ruka nenahradí

Hlavným prínosom nových technológií je schopnosť pracovať s neuroplasticitou mozgu. MUDr. Ildikó Morochovičová, PhD., zástupkyňa prednostu kliniky, vysvetľuje, že mozog sa dokáže učiť nové vzorce pohybu, ak sú stimulované opakovane a s vysokou presnosťou. Robotické prístroje umožňujú vykonávať tisíce identických pohybov bez odchýlky, čo je pre regeneráciu nervovej sústavy kľúčové.

Personál nemocnice vyzdvihuje aj moderné sledovanie pokroku. Každý pohyb je zaznamenávaný počítačovým systémom, čo umožňuje fyzioterapeutom vidieť zlepšenie sily alebo rozsahu pohybu v reálnom čase. Pre pacientov je zasa dôležitá motivácia – stroje využívajú herné prostredie, ktoré znižuje pocit únavy z náročného cvičenia a pomáha im lepšie sa sústrediť na samotný výkon.

Dekan **Lekárskej fakulty UPJŠ** prof. MUDr. **Peter Jarčuška**, PhD., na slávnostnom otvorení poďakoval fyziatrom a rehabilitačným pracovníkom, ako aj ortopédom a traumatológom za užitočnú prácu, ktorú robia. „Ak k tomu pribudne i roboticky asistovaná rehabilitácia, tak si myslím, že sa zlepší nielen kvalita práce a prístup k pacientom, ale aj naši študenti z fakulty sa budú môcť naučiť pracovať s modernými rehabilitačnými metódami, ktoré zlepšia presnosť rehabilitácie a jej výsledky.“

zdroj: UNLP

Šesť prístrojov pre rôzne štádiá liečby

Nové vybavenie pokrýva široké spektrum potrieb, od pacientov pripútaných na lôžko až po tých, ktorí potrebujú doladiť jemnú motoriku. Nemocnica do svojej výbavy zaradila:

Zariadenia na vertikalizáciu a nácvik chôdze: Pomáhajú pacientom s ťažkým motorickým deficitom bezpečne vstať a simulovať prirodzený krok v chránenom prostredí.

Systémy na rehabilitáciu ruky a prstov: Zameriavajú sa na jemnú motoriku a úchop, čo je kritické najmä po mozgových príhodách.

Elektrickú stimuláciu: Prístroje, ktoré vysielajú impulzy do svalov, čím ich nútia k aktivite aj v prípade prerušeného spojenia s nervovou sústavou.

Prístroj na svalovú silu a stabilitu: Slúži na tréning mobility s využitím špeciálnej stimulácie, ktorá pacientovi vracia cit pre rovnováhu.

„Toto pracovisko je neoddeliteľnou súčasťou nášho traumatologického centra, ktoré je kľúčové pre celý región východného Slovenska,“ zdôraznil riaditeľ nemocnice Ľuboslav Beňa.

Prínos pre východné Slovensko a mladých lekárov

Riaditeľ UNLP Ľuboslav Beňa tiež dodal, že hoci prístroje pochádzajú z externých fondov, nemocnica investovala vlastné zdroje do kompletnej rekonštrukcie priestorov.

Minister zdravotníctva Kamil Šaško verí, že toto pracovisko zlepší podmienky pre personál a predovšetkým kvalitu života pacientov. Prístup k liečbe znamená pre pacientov výrazne kratší čas rekonvalescencie a zvýšenú efektivitu rehabilitácie.

Táto modernizácia košickej nemocnice predstavuje dôležitý krok vpred, ktorý spája špičkovú robotickú technológiu s odbornou starostlivosťou v záujme rýchlejšieho a efektívnejšieho návratu pacientov do plnohodnotného života.

Zdroj: UNLP

Autor: Ema Dzurjovčinová

Veľkonočný pondelok: Šibať vydaté ženy? Kedysi nemysliteľné

6. 4. 2026, 6:45, Zdroj: www1.pluska.sk, Vydavateľ: News and Media Holding a.s., Autor: Patricia Poprocká, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzitné spolky, organizácie a médiá, Kľúčové slová: Folklorný súbor Hornád
Dosah: 360 418 GRP: 8,01 OTS: 0,08 AVE: 1630 EUR

Veľkonočný pondelok: Šibať vydaté ženy? Kedysi nemysliteľné

Veľká noc je kresťanský sviatok, ktorého korene siahajú až do staroslovanského, teda predkresťanského obdobia. Jej slávenie dnes je kombináciou náboženských rituálov s ľudovými zvykmi. Tie pretrvali tisíce rokov, i keď sú dnes už značne pozmenené, najmä na Veľkonočný pondelok.

Práve tá zmena robí z Veľkej noci sviatok, ktorý mnohí (najmä ženy kvôli šibačke a oblievaniu) neoblubujú, niektorí dokonca ignorujú. Šibanie a polievanie však malo kedysi úplne iný význam ako dnes a samozrejme – aj vyzeralo úplne inak. Žiadne vedrá vody, žiadne korbáče, žiadne peniaze ani prehnané množstvá alkoholu.

Ako vidí šibanie a polievanie etnologička Katarína Nádaská? „Je úžasné, že sa nám dodnes udržal zvyk, ktorý je veľmi starý, môže mať už viac ako tisíc rokov, hoci má devalvovanú podobu, čo je na škodu. No my, ľudia, sme si ho takým urobili,“ konštatuje. Zároveň oceňuje, že napriek mnohým moderným prvkom najmä na vidieku existujú snahy o návrat k pôvodným tradíciám v tej čistej podobe – napríklad vo folklórnych súboroch a miestnych skupinách.

Veľkonočný pondelok bol kedysi určený výlučne pre slobodnú mládež, šlo o staroslovanskú tradíciu, ktorá s náboženstvom nemá nič spoločné.

„Mládenci chodili šibať, prípadne pokropiť vodou (na východe) slobodné dievčatá, neexistovalo, aby sa chodilo šibať navzájom po rodinách, ani aby šibali malí chlapi či ženatí muži vydaté ženy,“ vysvetľuje Katarína Nádaská. Dodáva, že pôvodne bolo šibanie obradom prebúdzania po zime – mládenec sa mal vrbovým prútičkom jemne dotknúť rúk dievčiny, aby boli zdravé a išla im práca, bokov, aby porodila zdravé deti, keď príde jej čas a nôh, aby ju nosili do tanca aj do práce. Z vrbového prútička sa neskôr stal šibák alebo korbáč – vzhľadom na kresťanskú symboliku, keďže pri umučení Krista rímski vojaci podľa legendy používali korbáče.

Na východnom Slovensku sa polievalo, dievčinu jemne pokropili živou vodou z nejakého potôčika – aby bola svieža, krásna atď. Odmenou pre mládencov boli kraslice. „Keď sa dievčine nejaký chlapec zvlášť páčil, dala mu osobitnú kraslicu, tzv. písanku, lebo na ňu napísala vyznanie pre mládenca. Ak jej city opätovoľ, o pár týždňov pri stavaní májov postavil zase on jej osobný máj. Len pre ňu. Takto

sa zblížovali,“ približuje etnologička.

Šibalo a polievalo sa iba dopoludnia, obed už bol opäť slávnostný a popoludní sa mládež zberala na prvú tanečnú zábavu po pôste, ktorá mala trvať až do bieleho rána. Všetci sa tešili.

Postupná degradácia

Časom sa tieto zvyky menili – napríklad, keď sa v 30-tych rokoch dvadsiateho storočia začali v mestách stavať robotnícke štvrte s poschodovými domami, chlapci namiesto živej vody fškali dievčatá s vlastnoručne pripravenými voňavkami, keď vo vode vymáčali bylínky a podobne. Na to potom zareagoval kozmetický priemysel.

Neskôr sa nechali šibať aj vydaté a staršie ženy. Verilo sa, že mladosť sa cez ten mladý prútik preniesie do tela ženy. Každá chcela byť mladá, opeknieť, byť pružná. No a potom postupne začali chodiť po šibačkách aj malí chlapci, ktorí už nechceli kraslicu, ale nejaké peniažky, čokoládové dobroty a podobne. Dnes chcú niektorí tínedžeri za šibanie dokonca žuvací tabak.

Takto postupne unikala podstata a dnes je z Veľkonočného pondelka deň návštev príbuzných, rodinná tradícia, kedy už málokto rozumie, ako to bolo pôvodne myslené. Polievanie a šibanie vnímajú niektoré ženy ako ponižujúce, dokonca ako páchané násilie.

A čo alkohol?

Veľká noc je dnes často spájaná aj s alkoholom. Najmä šibanie a polievanie predstavuje pre mnohých chlapcov prvú skúsenosť s jeho nadmerným požitím. Aj v minulosti boli šibači ponúkaní štamperlíkom, ako však vysvetľuje Katarína Nádaská, viac-menej symbolicky.

„Chodili v skupinkách a každý dostal len taký náprstok, a ani ten doplna. Alkohol bol vtedy dosť vzácny a ponúkaný ako súčasť obradového pitia, keďže chlapci už boli považovaní za súcich na znenie. Neopíjali sa. Okrem toho, každý z nich sa večer chystal na tancovačku a bola by veľká hanba, keby tam prišiel opitý. Boli to nepísané mravné a morálne normy, ktoré sa dodržiavali,“ vraví.

Dnes to šibači a polievači niekedy práve v dôsledku požitia väčšieho množstva alkoholu preháňajú. Na ženy lejú vedrá vody, šibú možno tiež silnejšie než treba. „Nerobí to dobre, ja tomu hovorím sprznenie pôvodných zvykov, ktoré potom časť ľudí v tejto podobe, samozrejme, prirodzene odmieta,“ konštatuje Katarína Nádaská.

Teraz ti už neunikne nič podstatné! Prihlás sa na odber nášho newslettera.

Na snímke členovia **folklórneho súboru Hornád** počas tradičnej šibačky a oblievačky v obci Poproč v okrese Košice okolie na Veľkonočný pondelok 21. apríla 2025. FOTO TASR – František Iván

Archívne foto: Na snímke členovia folklórneho súboru Železiar počas tradičnej šibačky a oblievačky v obci Bočiar.

Na snímke členovia folklórneho súboru Kopaničiar počas šibačky a oblievačky na myjavských kopaničiach v časti Svinová na Veľkonočný pondelok 21. apríla 2025. FOTO TASR - Martin Medňanský

Šibanie bol kedysi jemný obrad.

Na stále zasneženej časti Štrbského Plesa prišli šibať zbojníci vybavení veľkými korbáčmi.

Folkloristi zo súboru Vagonár sa po Poprade pohybovali na voze a všade, kam prišli, dostali veľkú výslužku.

Autor: Patricia Poprocká

Pešo prejde 429 km, aby jeho synček mal šancu žiť [↗](#)

7. 4. 2026, Zdroj: **Nový Čas - Východ**, Strany: 2, 3, Vydavateľ: News and Media Holding a.s., Autor: Denisa

Fedoráková, Sentiment: **Positívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ, Lekárska fakulta UPJŠ**

Dosah: **66 400 GRP**; **1,48 OTS**; **0,01 AVE**; **4368 EUR**

Pešo prejde 429 km, aby jeho synček mal šancu žiť

Rubrika: TÉMA DŇA

Vilko (2) trpí vzácnym ochorením a potrebuje drahú liečbu ++ Otec Richard (30) prosí o pomoc ++ Naprieč Slovenskom sa vydal hľadať milión dobrých ľudí

KOŠICE - Láska otca nemá limity! Hoci nie je športovec ani vášnivý turista, Košičan Richard (30) sa na Veľkonočný pondelok vydal na viac ako 400-kilometrovú cestu pešo naprieč Slovenskom. Má jediný cieľ - nájsť milión dobrých ľudí, ktorí jeho synčekovi Vilkovi (2) pomôžu získať šancu na život. Na prvý pohľad zdravý chlapec totiž trpí vzácnym ochorením - Duchennovou svalovou dystrofiou, ktorá

mu postupne ničí svaly a oberá ho o život. Richard sa rozhodol urobiť všetko pre to, aby svojmu milovanému dieťaťu zabezpečil nákladnú liečbu.

Zbalil si to najnutnejšie, obul tenisky, silno objal manželku a milovaných synov a s požehnaním kňaza sa spred Chrámu sv. Alžbety v Košiciach vybral na dlhú cestu pešo až do Bratislavy. Verí, že na každom kroku, na každom kilometri, ktorý zdolá, nájde dobrých ľudí, ktorí pochopia odhodlanie otca dať svojmu synčekovi šancu na dôstojný život. Cena tejto šance je však privysoká - 3 963 500 eur. Pre bežného človeka nepredstaviteľná suma, ktorá sa odvíja od samotnej náročnej prípravy lieku, genetických technológií, výroby a špeciálneho podania.

Verí v dobro Slovákov

Na platforme Donio má Vilko už dlhší čas založenú zbierku s názvom Zachráňme Vilyho. Hoci ľudia s dobrým srdcom mu na experimentálnu liečbu prispievajú, žiaľ, stále to nie je dost. „Ešte nikdy nebola na Slovensku zbierka s takouto vysokou sumou. Na mojej ceste budem hľadať dobrých ľudí, ktorí prispedia čiastkou v hodnote aspoň jedného kapučína. Viem, že všade okolo nás sú dobrí ľudia a vzájomne si vieme pomáhať,“ povedal pred odchodom otec Richard, ktorý verí, že takýchto Slovákov nájde milión. Do kampane pre záchranu Vilka sa zapájajú aj známe osobnosti - herci ako Táňa Pauhofová či moderátorka Adela Banášová a ďalší. Na sociálnych sieťach budú vyzývať ľudí, aby sa vzdali jedného kapučína a prispeli sumou 3,90 eura na liečbu pre Vilka.

Boj s časom

Vilko nemá veľa času. Každý deň hrá proti nemu. Prichádza totiž o funkčné svalové bunky, preto by bolo najlepšie, aby mu bol liek podaný čo najskôr. „To pokazené, čo už choroba zasiahla, nevieme vrátiť späť, ale vieme zastaviť jej progres. Ide pre nás o jedinou šancu ako spomaliť ochorenie, prípadne ho zastaviť. Inak postupne oberá nášho chlapčeka o pohyb, samostatnosť a neskôr aj o život,“

vysvetľuje otec. Vilko je z mentálnej stránky v poriadku, miluje knihy a zaujíma sa o všetko naokolo. „Neuteká, neskáče, má problém vstať zo zeme, často padá. To si však všimame len my,“ opisuje Richard momenty, ktoré im na dennej báze potvrdzujú prítomnosť ochorenia vo Vilkovom telíčku.

Je šanca na záchranu?

Napriek tomu, že ochorenie nie je úplne vyliečiteľné, existuje nádej. Hneď po stanovení diagnózy sa Vilkov otec obrátil na zahraničných aj slovenských odborníkov, ktorí spolupracujú, aby Vilymu podali špeciálnu génovú liečbu. Do jej prípravy je zapojený medzinárodný tím špičkových expertov - profesor Wein z Francúzska, uznávaný špecialista na génovú terapiu, profesor Škorvánek z **Lekárskej fakulty UPJŠ** v Košiciach, docentka Šoltýsová z Univerzity Komenského v Bratislave a mnohí ďalší. Dôležité je, že vývoj takéhoto lieku nemusí pomôcť len jemu. V budúcnosti môže otvoriť cestu aj pre ďalšie deti na svete s podobnou genetickou mutáciou. „Vopred ďakujem všetkým dobrým ľuďom na Slovensku. Ak, prosím, nájdeme milión dobrých ľudí, ani 4 milióny eur si nevyžadujú veľké dary. Na svojej ceste budem ľudí prosiť, aby aspoň to, čo by možno zaplatili za jedno kapučíno, darovali Vilkovi. Bola by to cena za záchranu a zlepšenie jeho života,“ povedal Richard pred absolvovaním prvého kilometra na záchranu synčeka.

Čo je Duchennova svalová dystrofia?

Duchennova svalová dystrofia (DMD) je zriedkavé genetické ochorenie svalov. Celosvetovo postihuje približne 1 z 3 500 narodených chlapcov. Zvyčajne sa prejavuje medzi tretím a šiestym rokom života. Je charakterizovaná oslabením a ubúdaním svalstva. Väčšina pacientov s DMD je odkázaná na invalidný vozík už v detskom veku, približne v 9. - 12. roku života. DMD je smrteľné, zatiaľ neliečiteľné ochorenie.

DMD gén

4 míľniky

k lieku

na záchranu

Celková suma potrebná na vývoj liečby pre Vilka je takmer 4 milióny eur (3 963 500 €). Ide o mimoriadne náročný proces, ktorý prebieha v niekoľkých krokoch:

1. míľnik: 880 000 €

Výroba prvej dávky liečiva v špecializovanom zariadení v USA, testovanie jeho účinnosti na Vilkových bunkách a testy na určenie dávkovania.

2. míľnik: 1 012 886 €

Testovanie bezpečnosti a toxicity lieku, jeho príprava na podanie a vybavenie dokumentácie potrebnej na klinickú štúdiu.

3. míľnik: 1 800 000 €

Výroba finálnej dávky liečiva v najvyššej kvalite určenej na podanie pacientovi.

4. míľnik: 270 614 €

Samotná liečba a zdravotná starostlivosť o Vilka v nemocnici vrátane následného sledovania jeho stavu.

Kde bude Richard hľadať milión dobrých ľudí?

1. Moldava nad Bodvou (28,8 km) 2. Jablonov nad Turňou (54 km) 3. Rožňava zastávka, Slavec (80 km) 4. Tornaľa (103 km) 5. Rimavská Sobota (131 km) 6. Lučenec (160 km) 7. Píla - okolie (cca 180 km) 8. Detva (198 km) 10. Žiar nad Hronom (248 km) 11. Žarnovica + možno Nová Baňa (267/279 km) 12. Zlaté Moravce (303 km) 13. Nitra (332 km) 14. Šoporňa (356 km) 15. Sered' - zastávka, Trnava (380 km) 16. Senec (403 km) 17. Bratislava (429 km)

Vilko je na pohľad zdravý chlapček, jeho telíčko ale ničí zákerné ochorenie. Richard(30) dostal požehnanie na omši v Chráme sv. Alžbety a vydal sa na cestu. Vilko je mentálne v poriadku, no nebehá ani neskáče. Milujúci otec sa nevzdá, až kým nezabezpečí financie na liečbu synčeka. Šťastie mladej rodinky narušilo zákerné ochorenie.

S L O V E N S K O

SERED' NITRA SENEC ŠOPORŇA BRATISLAVA ROŽŇAVA BANSKA BYSTRICA JABLONOV MOLDAVA KOŠICE NAD BODVOU ŽIAR NAD HRONOM ŽARNOVICA NAD TURŇOU TORNAĽA DETVA PÍLA - OKOLIE RIMAVSKÁ ZLATÉ MORAVCE LUČENEC SOBOTA

Autor: Autor: Denisa Fedoráková | Foto: aro